

PULA INVUULA

Etsa phaello matseteng a hao

HO SEBETSA MASIMO LE HO HLAHSETSA SETJHABA DIJO KE MOSEBETSI LE MONYETLA WA RONA BALEMI. LE HA HO LE JWALO, HO PHETHOLA MOBU HA SE NTHO E BONOLO – HO HLOKA MATLA (ENEJI).

E nngwe ya dintlha tsa bohlokwa ka ho fetisisa tlhahisong ya dijothollo ke nako ya mesebetsi ya ho phethola mobu – haholoholo mabatoweng a dipula tsa lehlabula moo dijothollo kaofela tsa lehlabula di hlalishwang teng (poone, mabele, soneblomo le matokomane). Mona mesebetsi e etswang e na le dinako tse nepahetseng tsa yona (ebang ke ho phetholwa ha pele ha mobu, kapa tokiso ya tshingwana ya peo, ho jala kapa ho fatisa).

Dibakeng tse ngata, mesebetsi o simolla ka matla hang ha dipula tsa pele di se di nele (le hoja ka nako ena ho tabola kapa ho lema ho tshwanetse hore ebe ho se ho entswe). Nako ke ntlha ya bohlokwa ka ho fetisisa – ha o jala morao, o ke ke wa kotula letho.

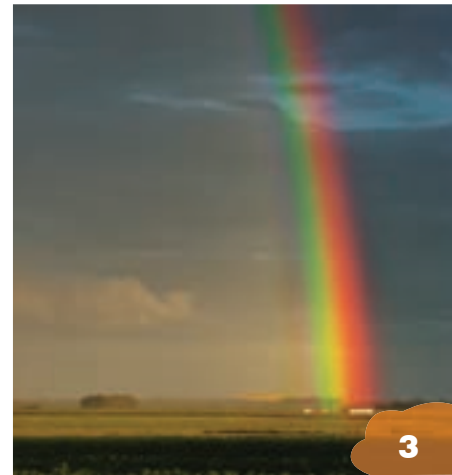
Mohlomong o se o lemohile hore terekere e nngwe le e nngwe e na le kW tsa yona (hangata di ngotswe terekere) – hona ke tekanyo ya matla a terekere.

Ka mehla ha ho bonolo ho tseba hore ho hloka matla a makae a terekere masimong. Mabapi le sepheo sa rona, re tshepa hore re nepile ha re re o hloka ½ kW (0,5 kW) hekthareng ka nngwe eo o e jalang. Hona ho bolela hore haeba o na le terekere ya 60kW, o na le matla a lekaneng a terekere a ho sebetse dihekthara tse 120 (dihleng tse ngata). Ho sebedisa terekere ho fupere ditshenyehelo tse phahameng, mme o tshwanetse ho e sebedisa ka hloko e kgolo. Ka baka lena, ho bohlokwa hore sesebediswa se dumellane hantle le terekere. Haeba terekere e hula sesebediswa se senyane haholo, o ke ke wa phetha mesebetsi ka nako. Ka lehlakoreng le leng, ha terekere e hula sesebediswa se seholo haholo, o tla lematasa terekere, mme o ke ke wa etsa mesebetsi o motle. Ho dumellana ha terekere le sesebediswa ke taba e hlokolosi.

Koranta ya grain SA ya
bahlahisi ba ntseng ba hola

BALA KA HARE:

- 3 > Ntlafatsa tsamaiso ya tlhahiso ya hao
- 9 > Plantere e lokileng e hlokolosi tlhahisong ya dijothollo
- 11 > Lenaneo le atlehileng la bohwai

3

6

Mme Jane o re...

Sehlha sa pele sa lehlabula e bile se boima haholo, se ommeng. Masimo a sitilwe ho lokiswa ka nako, mme ka hoo, dibakeng tse ngata ho jetswe nako e se e ile. Ditaba tse monate, le ha ho le jwalo, ke hore ditheko di bile ntle – mme ho tsena kaofela re ka re, balemi ke borakgwebo ba batlang ho etsa phaello. Ha e le mona poone e qala ho ba tlase hakana, re ka ema re le motlotlo jwalo ka balemi, ra re re kentse letsoho haholo naheng ya rona – re tshwanetse ho shebana ka mahlong le mathata ohle a ka bang teng, e le ha re phehelletse hore setjhaba se be le tse kenang tlasa nko, dijo.

Ka mehla di ngata tse buuwang ditabeng mabapi le ditaba tsa masimo. Jwalo ka batho ba sebeditseng ka dilemo tse ngata mmoho le balemi ba thuthuhang, re bile le boiphihlelo ba hore ho fumana masimo e mpa e le karolwana feela e nyane ya bothata – ho ba molemi ho fupere tse ngata ho feta feela taba ya ho ba le masimo. Batho ba bangata ba na le masimo – boholo ba ona ke a setjhaba, ba bang ba hirile mobu wa poraevete, kapa mobu wa mang le mang.

Hang ha o ba le masimo, dintlha tse ding di ba teng tseo maikutlo a tsepamiswang ho tsona. Ditjeo tsa diterekere le tsa disebediswa tsa temo di phahame. Hore o kgone ho sebetisa dihekthara tse 100 ka mokgwa o tswileng matsoho, o tla hloka metjhine e ka jang R600 000 (terekere, setabodi, cultivator, plantere le sefatsi). Ena ke tjehele e ngata, mme re lemoha hore boholo ba batho bo sitwa ho ba le metjhine. Bothata bo bong ke tse kenngwang mobung hore tlhahiso e be teng. Ditjeo di feta R5 000 hekthara ka nngwe ho jala sejothollo ka nepo – ho jala hekthara tse 100 tseo re buileng ka tsona, molemi o tla tshwanela ho kokomosa tjehele e kana ka R500 000. Mona ke moo a seng a tsete-tse ho feta R1 100 000 – ho feta milione ya diranta!

Phephetso kgahlanong le phetoho ke ena – re tla kgona jwang ho kenya balemi tlhahisong e phethahetseng, ya boemo bo phahameng, e kenyang tjehele? Mobu kaofela oo re nang le ona o tshwanetse ho hlalisa dijo hobane palo ya batho lefatsheng e hola letsatsi le letsatsi, mme e mong le e mong o tshwanetse ho ja – dijo tsa lefatsho lohle tse hlalishwang ke balemi!

Etsa phaello matseteng a hao

Ho teng balemi ba bangata ba nang le dikotwana tsa masimo. Re nahana hore dihekthara tse 100 ke tse nyane haholo hore motho a ka latella ho ba le terekere le sesebediswa. Dihekthara tse 100 di tla hloka tsena tse latelang (mohlala):

60 kW Terekere	R350 000 (ntjha)
3 tine tipper	R50 000 (sebeditseng)
Tetse	R50 000 (sebeditseng)
Cultivator (tshingwana ya peo)	R40 000 (sebeditseng)
4 mela plantere	R70 000 (sebeditseng)
Sefatsi sa Boom	R35 000 (ntjha)
Kaofela	R595 000

Haeba o sebetisa dihekthara tse ka tlasa 100, mohlomong o ka nna wa sebedisana le balemi ba bang ka ho thusana le ho thusana ka sesebediswa.

Jwalo ka ha o lemoha hodimo mona, ho tsetela terekereeng le motjhingeng ke tjehele e kana ka R600 000. Tse kenngwang mobung tsa sejothollo di matha mane ho R5 000 hekthara ka nngwe – Hona kaofela ho ka etsa R500 000 mabapi le dikenngwamobung tsa tlhahiso. Masimo le ona a na le boleng – ebang o a rekile, kapa o a hirile, kapa o na le PTO. Mabapi le puisano ena, a ke re re mohlomong o lefa R500 hekthara ka nngwe ho hira masimo – hona he, ke tlatsetso ya R50 000.

Diterekere le metjhine	R595 000
Dikenngwamobung	R500 000
Kgiro ya masimo	R50 000
Kaofela	R1 145 000

Ka R2 000 tone ka nngwe mabapi le poone, o tla ba le palohare ya 2,75 ditone/hekthara ka nngwe hore feela o kgutlise ditjeo tsa dikenngwamobung le kgiro. Ho hlokolosi hore baeba o batla ho ba molemi, o be teng ka seko letsatsi le leng le le leng masimong, mme o hlokomela matsete ana a maholo a hao.

Matsete a maholo, mme ka baka lena ho bohlokwa hore o sebetse jwalo ka sehwei sa sebele – etsa ntho e nepahetseng ka nako e nepahetseng, le ho sebedisa sesebediswa se nepahetseng, peo le manyolo a nepahetseng. Ke yona feela tsela qha ya ho fumana phaello matseteng a hao!

JANE MCPHERSON, MANEJARA WA LENANEO LA GRAIN SA LA NTSEHTSOPELE YA MOLEMI

Ntlafatsa tsamaiso ya tlhahiso ya hao

MANGOLONG A RONA A FETILENG TABA YA TSAMAISO YA POLASI HO ILE HA BUUWA KA YONA HAMMOHO LE PHEPHETSO YA DITJHELETE TSAMAI-SONG. HO HLAHILE HORE KGWEBO E TSHWANETSE HO DULA E ETSA PHAELLO NAKONG E TELELE. HONA HO KA ETSWA FEELA HAEBA WENA O NTLAFATSA TSAMAISO YA HAO, E LENG MOO TSAMAISO E KENYELETSANG HO RALA, HO HLOPHISA, HO KENYA TSHEBETSONG HAMMOHO LE TAOLO.

Mangolong a rona a tlang, puisano e tla tsepamiswa mekgweng ya ho ntlafatsa tsamaiso ya dibaka tse fapaneng tse lokelang ho tsamaiswa polasing, tse kang tlhahiso, mmara, ho reka, batho, maruo le thepa, le tse ding.

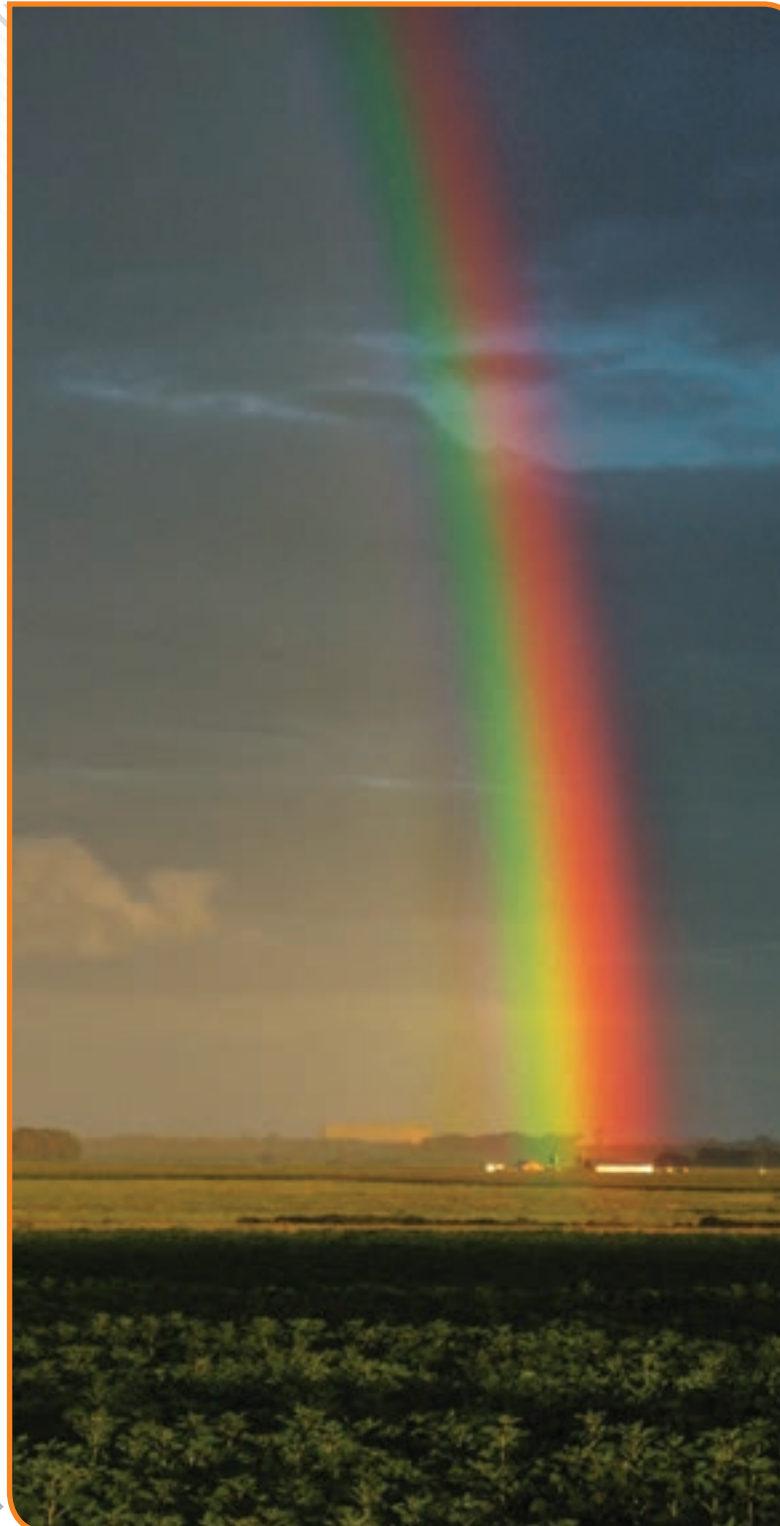
Kgweba ya bolemi ke e hlahisang tseo batho ba di hlokaneng, mme sena se etswa ka ho kopanya le ho fetola dintlha tse nne tsa tlhahiso, e leng masimo, tijelete (*capital*), mosebetsi le tsamaiso, hore e be dihlahiswa tse ka sebediswang ke batho, e leng dijo le/kapa tshwele (*fibre*). Mohlala wa sena o kenyelletse masimo, peo, manyolo, *diesel*, metsi, dikhemikhale, dijo tsa diphoofolo, diphekolo, mosebetsi, makoloi, metjhine le disebediswa tse hlahisang koro, habore, poone, nama, boya, mahe, boya ba podi, le tse ding. Ho dula phaello e le teng, molemi jwalo ka manejara wa tlhahiso, ka nako tsohle o tshwanetse hore pele ho saekele ya tlhahiso, nakong ya yona, le ka mora yona, a shebisisa tse latelang:

- Ho hlahiswa eng? Na nke ke ka hlahisa sehlahiswa se seng?
- Ho hlahiswa jwang? Nka ntlafatsa mosebetsi wa tlhahiso jwang?
- Ho ka hlahiswa bongata bo bokae? Tlhoko ya mmara ke efe?

Ho hlahiswa eng?

Kgetho ya mesebetsi e tshwanetseng ho kenyelletsa kgwebong ya temo e laolwa ke dintho tse ngata. Ka kakaretso, tse latelang di ka nna tsa laola kgetho ya mesebetsi:

- Se ratwang ke molemi – ho molemo ho ba sehwa ka ntho eo o e ratang.
- Bokgoni ba molemi jwalo ka manejara, boiphihlelo le matshwao a botho ba hae.
- Maikutlo a molemi kgahlanong le dikotsi le ho tsilatsila ha hae – mehlape hangata ha e behe motho kotsing.
- Maemo a tlelaemete – Ha o nahana ka tlhahiso ya dijothollo, pula ke ntlha e hlokolosi ho shebisiswa.
- Popeho ya mobu – na mobu o loketse meroho kapa dijothollo tse ding.
- Maemo a popeho ya naha – dibaka tse dithaba di kgina tlhahiso ya dijothollo tse ding.
- Bongata le boleng ba metsi a ho nosetsa, mabapi le ho sebetša ha plantere, mabapi le mesebetsi o itseng, o kang lebesa (*dairy*).
- Tse ka hara polasi – mohlomong setoro se teng se ka fetolwang hore e be ntlo ya tlhahiso ya dikgoho.
- Tse ka ntle ho polasi, tse kang mebila, motlakase, dikgokahano, tse ka amang hamphe ditjeo tsa tse kenngwang mobung.

Ntlafatsa tsamaiso ya tlhahiso ya hao

- Menyetla mebarakeng (mebaraka e meholo, dithomello ka ntle ho naha).
- Boteng ba mosebetsi le mohato wa kwetliso – ka nako e nngwe o hloka basebetsi ba nang le tsebo e itseng, e ikgethileng.
- Boteng ba dikenngwamobung kapa ditshebeletso – ha tsena di fumaneha ha bonolo, ditjeo di a fokotseha.
- Boteng le/kapa phumano ya tjehele ya ho simolla – na tjehele ya ho qala mosebetsi e a fumaneha. Tlhahiso ya dikolobe, mohlala, e hloka matsete a phahameng a ditjehele.
- Boemo ba ho kena/phalla ha tjehele – mesebetsi e meng e hloka tjehele e dulang e ntse e kena, e leng e kang ya lebese (*dairy*).
- Menyetla e ka bang teng – setjhabana se haufi se ka nna sa ba le ditlhoko tse ikgethang, tse kang meroho kapa nama.
- Kamano pakeng tsa mesebetsi – mesebetsi e meng e a hlodisana mabapi le mesebetsi, metjhine le tjehele, ha e meng yona e tlatsana.
- Mosebetsi o le mong le mesebetsi e fapaneng – nnete ke hore mesebetsi e fapaneng hangata ha e a fupara kotsi. Le ha ho le jwalo, eba sedi hore o se ke wa etsa mesebetsi e mengata haholo e fapaneng.
- Ntshetsopele tsa theknoloji tse ka bulang menyetla e mengata. Dintlha tse boletsweng hodimo mona, e nngwe le e nngwe ya tsona e na le ho fapafapana ho itseng mabapi le bohlokwa ba yona. Tseba taba ena ha o etsa kgetho ya mosebetsi.

O ka hlahisa bongata bo bokae?

Ho a kgonahala ho hlopholla le ho araba potso ena ka mokgwa wa sethekgenike. Le ha ho le jwalo, boholo ba polasi, mobu, tlaemete, mosebetsi o etswang, metsi, hammoho le tse ding, di se di ntse di araba potso ena. Ho bohlokwa haholo hore o se ke wa lebala mmara le tlhophollo ya mmara e le ntsha ya bohlokwa karabong ya potso ena: “Na ke na le mmara wa dihlahiswa tsa ka?” Ena ke potso e hlokolosi! O se ke wa hlahisa ntho haeba o se na mmara wa yona.

Ke hlahisa jwang?

Mokgwa wa ho hlahisa o amana le dintlha tsa sethekgenike tsa ho hlahisa poone, koro, ho ruha dikgoho, ho hlahisa manamane, boya, le tse ding jwalojwalo.

Hang ha o se o entse qeto hore o ilo hlahisa eng, phephetso ke ho hlahisa selemo le selemo ka mokgwa oo phaello e tla dula e ntse e le teng. Hona ho ka fihlellwa jwang? O tshwanetse ho ntlafatsa tsamaiso ya hao – moralo, tlhophiso, ho kenya tshebetsong, hammoho le taolo. Kgatelepele tse ntjha mesebetsing ya tlhahiso, ditheknoloji tse ntjha le disebediswa, mefuta e metjha ya peo, dikgatelepele dibakeng tsa mebaraka, kaofela ke dintlha tse tshwanetseng ho dula di elwa hloko.

DITABA TSENA DI TSWA BUKANENG YA TSAMAIISO YA POLASI MABAPI LE PHAELLO KA MARIUS GREYLING

Ho dula o etsa phaello ho bohlokwa ho ntlafatsa tsamaiso ya tlhahiso selemo le selemo.

Dipea tsa Oli le Protheine

Tlhokomelo ya terekere

DITEREKERE TSA HAO KE DINTHO TSA BOHLOKWAHLOKWA POLASING – KA NTLE HO TEREKERE MOSEBETSI OHLE WA HAO O TLA KGINEHA, MME O TLA KGONA HO ETSA FEELA MOSEBETSI O MONYANE, KAPA WA SEBEDISA DIPHOLO HO LEMA. TEREKERE E BOETSE KE SESEBEDISWA SE PHAHAMENG HAHOLO KA THEKO SEO O KA BANG LE SONA POLASING. KA HOO, HO BOHLOKWA HO E HLOKOMELA HANTLE.

Ho tiisa hore terekere e sebetsa hantle ka polokeho le ka mokgwa o baballang mafura, e tshwanetse ho hlokomelwa ka nepo le ho serviswa. Ditokiso tse phahameng, ho kgathala ha yona pele ho nako, tahlehelo ya nako ya yona masimong, hammoho le dikotsi, kaofela di ka fokotseha ka ho servisa terekere le ho e lokisa dinakong tse itseng.

Tlhokomelo e fupere tse ngata ho feta feela “ho tlotsa dikarolo tse itseng ka grease”. Ho kenyeletsa ho tlotsa ka grease pele karolo ya yona e simolla ho etsa tsiritsiri. Ha mosebedisi a emela hore phoso e be teng, terekere e tla baka ditshenyehelo tsa phahameng haholo tsa ditokiso. Ke ka baka lena tlhokomelo hangata e bitswang tlhokomelo ya thibelo. O sebedisa tjehele e nyane pele ntho e nngwe e robeha – hona ho o baballa ditshenyehelong tse kgolo tsa ho lokisa hammoho le nako e senyehang feela. Hopola hape hore e nngwe ya dintlha tsa bohlokoa tlhahisong ya dijothollo ke ho etsa dintho ka nako e nepahetseng. Ha terekere ya hao e robeha nakong eo o e hlohang ka yona, hona ke tshenyehelo dijothollong.

Terekere e ntjha e tla le bukanatataiso ya mosebedisi. Batho ba bangata ba na le diterekere tse seng di tsofetse, mme ha ba na dibukana tsena. Leka ka hohle ho fumana kopi ya bukana ena mabapi le terekere ya hao – Ba bang ba ka nna ba ba le tsona, kapa o ka kopa barekisi ba diterekere ho o thusa ho o etsa kopi ya foto ya bukana. Sebedisa bukanatataiso ena ya mosebedisi hore motjhine o kgone ho o bolella dinako tsa service, sebaka moo dintlha di tshwanetseng ho serviswa teng, le ditaelo mabapi le service le moo ho lokelang ho tiiswa teng. Diterekere tsohle di fapane, empa re tla tshohla dintlha tse mmalwa tse akaretsang. Ka mehla ithute bukanatataiso ya mosebedisi ka hloko hore o tsebe mofuta wa service e ikgethileng le hore e lokela ho etswa kgafetsa hakae.

Tlhokomelo ka kakaretso

Latela mekgwa ena e akaretsang hore terekere e dule e sebetsa ka polokeho.

Boloka motjhine o hlwekile

Hlwekisa dikgakeletso kaofela tsa ditshila, seretse le grease e fetang tekano, le ole motjhineng. Hona ho ka etswa qalong kapa qetellong ya letsatsi. Tiwaelo ena ha se feela e ntle, e baballehileng, empa e boetse e thusa hore terekere e sebetse hantle le ho feta, mme e thibela ho bokellana ha mongobo o ka bakang mafome ditshepeng, mme e boetse e thusa ho fokotsa nako e ka senyehang ya masimo e nkwang ke ho lokisana le terekere. Hopola hape hore

Tlhokomelo ya terekere

ha o hlwekisa terekere ka mehla, o tla lemoha kapele ho dutla ha ole ho ka bang teng kapa mathata a mang a itseng. Ha terekere e le ditshila, ha o kgone ho hlokomela mathata a matjha a ka bang teng

Etsa bonnete hore di-nuts, cap screws, di-shields le dikarolwana tsa tshepe di tiile

Lekapa le sa tiyang le a thothomela, le etsa lerata le hlabang ha bohloko ka tsebeng, mme le ka nna la sitisa ho sebetsa ha enjene ha le ka wela hodima dikarolo tse tsamayang. Hangata re atisa ho bona terekere e kgannwa e "hlo-botse", e se na masenke a e tshireletsang. Masenke ana a tshireletsang a na le sepheo sa ho tshireletsa terekere. Hlokomela hore terekere ya hao e dule e le maemong a matle, mme dikarolwana kaofela tsa yona di ntse di le teng. Batho ba bang ba tlosa dikarolwana tsena, ba di beha kaekae ka setorong – ntho tse ngata di lahleha ka mokgwa ona.

Ka mehla hlahloba terekere pele o e dumisa

Ho hlahloba dikarolo tsohle tsa terekere ho thusa hore motho a bone moo enjene e nang le phoso, hammoho le dikotsi tsa boipaballo.

Boloka direkoto tsa tlhokomelo

Tjhate e bonolo e bontshang hore service e entswe neng e ka thusa ho tiisa hore tsohle tse tshwanetseng ho etswa di fela di entswe. Bukana ya tataiso e kgothaletsa dinako tse itseng tsa service ka dihora tsa tshebetso. Thuso e nngwe mabapi le ho etsa service ka nako, diterekere tse ngata di na le mithara (*meter*) o sebetsang ka dihora, o bontshang dihora tseo terekere e di sebeditseng.

Se ke wa kgahlapetsa terekere

Service e nepahetseng ha e na molemo wa letho haeba o kgahlapetsa motjhine. Latela bukana ya tataiso, se ke wa jarisa terekere ho feta ka moo e kgonang ka teng, sebedisa terekere ka lebelo le lokelang maemo a masimo, mme o qobe ho e sebedisa maemong a ka nnang a e senya. Re maswabi ho lemoha hore ba bang ba baganni ba diterekere ba kganna ka lebelo le phahameng jwalo ka ha eka ke motorokara – terekere e et-seditse ho sebetsa masimong; ha e a etsetswa ho matha ditseleng ka lebelo le phahameng.

Tlhokomelo ya letsatsi le letsatsi

Tlhokomelo ya letsatsi le letsatsi e bohlokwa ho feta ka moo baganni ba ban-gata ba diterekere ba nahanang ka teng. Mohlala, Ha o hloleha ho hlahloba le ho servisa terekere letsatsi le letsatsi, tse latelang di tla etsahala:

1. *Air cleaner* e ka nna ya kgangwa ke ditshila, mme hona ho ka baka tshebediso e phahameng ya mafura le ho lahlehelwa ke matla.
2. *Air cleaner* e ka nna ya ba le masoba ao ditshila di kenang ka ona, e leng tse ka bakang ho senyeha ha enjene pele ho nako ya yona.
3. Level ya ole ya *crank case* e ka ba tlase haholo. Hona ho ka senya enjene ka baka la ole e sa lekanang.
4. Ole ya *crank case* e ka ba ditshila haholo, mme ya baka ho senyeha ho hoholo ha dikarolwana tse ka hare tsa enjene.
5. *Cooling system* e ka nna ya lahlehelwa ke metsi, mme ha baka hore en-jene e tjhesa ho feta tekano, e leng ho ka bakang tshenyho e kgolo ya di-bearing, di-piston le di-valve.
6. Tanka ya mafura e ka nna ya tlaala ditshila tsa mafome le seretse, e leng tse ka etsang hore enjene e sitwe ho sebetsa hantle.
7. Dikarolo tse sa tiyang hantle kapa tse sa tlangwang hantle di ka nna tsa hloleha ho sebetsa hantle, tsa wa, kapa tsa senyeha. Tsena di ka baka hore terekere e be kotsi ho ka sebediswa.

Thibela kgohleho ena le tshenyho ena e jang tjhelete ka ho nka metsotso e seng mekae ka mehla pele o dumisa terekere, mme o etse tse latelang:

- Hlahloba le ho etsa bonnete hore tsohle tsa air cleaner di lokile.
- Hlahloba level ya ole ya *crank case*.
- Hlahloba level ya metsi a *cooling-system*.
- Tlatsa grease moo ho lokelang (*fittings*).
- Hlahloba tanka ya hao.

DITABA TSENA DI NKILWE THUTONG YA GRAIN SA
YA TLHOKOMELO YA TEREKERE LE DISEBEDISWA TSA POLASI

Tlhokomelo ya terekere letsatsi le letsatsi

DITABENG TSE LEQEPHENG LA 5 KE MOO RE ILENG RA SHEBA TABA YA TLHOKOMELO YA TEREKERE KA KAKARETISO. DITABA TSENA DI TLA AKARETSA KA BOTLALO MESEBETSI YA TLHOKOMELO YA LETSATSI LE LETSATSI EO O TSHWANETSENG HO E ETSA TEREKERENG YA HAO.

Ho serviswa ha air cleaner

Air cleaner diterekereng tsa morao tjena e na le pre-cleaner le air cleaner (ya mofuta wa ole kapa mofuta o ommeng).

Service ya pre-cleaner

Hlahloba sekgakeletsi sa pre-cleaner. Ha ditshila di se di bokellane ho fihlela hodimo, tlosa sekgakeletsi sena, o ntshe ditshila. Haeba yuniti ena e na le pre-screener, bodula kapa tlosa ka borashe ditshila tse teng moo.

Service ya air cleaner ya bate ya ole (oil-bath)

Latela mehato ena ha o etsa service ya air cleaner ya bate ya ole:

1. Kgwehlisa oil cup le ho e tlosa ho air cleaner.
2. Hlahloba botebo ba masalla a ditshila bokantleng ba oil cup. Haeba ditshila di bokellane ho feta botebo bo dumelletsweng, kapa haeba ole e se e le thata, hlwekisa oil cup. Tshela ole e ntjha ho ya ka moo ho kgothaleditsweng ka teng bukaneng ya mosebetsi.

Service ya air cleaner ya mofuta o ommeng (dry-type)

Hangata air cleaner ya mofuta ona ha e hloke service ya letsatsi le letsatsi. Le ha ho le jwalo, e ntse e tshwanetse ho hlahlojwa ka mehla mabapi le ditshitisano tse ka bang teng kapa ho bokellana ha lerole. Mefuta ya diyuniti tsa air cleaner tse ommeng e kenyeletsa:

1. **Diyuniti tse bontshang thibelo e itseng**
Neng kapa neng ha lebone le kgantsha le bontshang thibelo ya moya kapa indicator ya enjene e bontsha tshitiso e itseng ya moya, air cleaner e tshwanetse ho hlwekiswa.
2. **Diyuniti tse nang le valve e tlosang lerole ka boyona**
Hlahloba valve ya lerole e entsweng ka rubber. Sotha le ho kgama ntjha e qetellang ya valve ka sepheo sa ho tiisa hore e sa ntse e bulehile. Hlwekisa valve, mme ha ho hloka hlahla, kenya e nngwe.
3. **Diyuniti tse se nang valve e tlosang lerole ka boyona**
Tlosa dust cap, mme o ntshe ditshila tse ho yona.

Ha o hlahloba level ya ole ya crank case

1. Hlahloba level ya ole ha enjene e timme, e sa dume. Ha enjene e eme, fana ka metsotso e itseng hore ole e kgone ho theohela tlase.
2. Tlosa dipstick, o e hlakole ka lesela le hlwekileng. Jwale kenya dipstick kaofela ha yona, ebe o a e ntsha. E tla o bontsha level ya ole.

3. Sheba letshwaole le hodimo le le tlase, ao hangata ho ngotsweng "full" (tle-tse) "add" (eketsa) kapa "safe" (baballehile). Ha level ya ole e le letshwaong le tlase, eketsa ka ole e kgothaleditsweng hore o tlatse crank case hore e fihle letshwaong le ka hodimo la dipstick.

Ho hlahloba level ya coolant (metsi)

Ha o hlahloba level ya coolant, ema hanyane ho fihlela themphereithara e theohile, e le tlase ho mohato wa ho bela (tjhesa), pele o tlosa pressure cap.

1. Kgwehlisa cap ya radiator butle le hanyane hore pressure e fokotsehe pele o e bula kaofela.
2. Level ya coolant e tshwanetse ho ba 15 - 50 mm tlasa molala wa tanka ya radiator, ho ya ka mofuta o sebediswang. Se ke wa e tlatse ho feta tekano. Cooling system e hloka sebakanyana sa ho hema nakong eo themphereithara e phahamang.

Ho tlosa dikarolo ka grease

Latela dikgothaleto tse tlase mona ho baballa di-bearings le di-shaft.

1. Tlosa dikarolo ka grease e kgothaleditsweng. Grease ya multipurpose ke yona e lokileng hangata.
2. Sebedisa grease e hlwekileng. Beha grease ya hao ka hara ditshelo kapa makotikoti a hlwekileng, a kwetsweng hantle.
3. Hlakola ditshila le grease ya kgale pele o pompela e ntjha ka grease gun.
4. Tshwara grease gun hantle hore e shebane ka ho lekana le moo grease e pompelwang teng, mme o e pompe butle hore e kene. Tlosa gun ka ho e sekamisetsa hanyane ka lehlakoreng.
5. O se ke wa tlosa di-bearing ka ole ho feta tekano. Grease e fetang tekano e ka nna ya dutlela hodima dikarolo tse ding – tse kang drive belt, brake linings le clutch linings – mme ya di senya.

◀ Tlhokomelo ya terekere letsatsi le letsatsi

6. O se ke wa sebedisa *pressure* e kgolo ya ole ha o sebetsana le di-*bearings* tse nang le di-*seal*. Di-*seal* di ka nna tsa taboha, mme *grease* ya tswa, mme ditshila le mongobo tsa kena.
7. Nakong eo ho batang haholo, pompela *grease* qetellong ya letsatsi ha di-*bearings* di sa ntse di futhumetse. Di tla amohela *grease* ha bonolo.
8. Pompela *grease* motjhineng ho ya ka dinako tse kgothaleditsweng.

Ho hlahloba sekgakeletsi sa ditshila tsa mafura (diesel kapa petrole)

Hlahloba hore ha ho ditshila, mafome le metsi sekgakeletsing. Haeba di le teng, kwala phephelo ya mafura, tlosa sekgakeletsi, mme o se hlwekise.

Ho hlahloba tse fapaneng

1. Sheba dikarolwana tse sa tiyang kapa tse senyehileng, tse kang tsa mariki tse etsang hore terekere e be kotsi ho ka sebediswa.
2. Etsa bonnete hore di-*control* kaofela di sebetsa hantle. Hlahloba mariki, *clutch*, *lever* ya *transmission-gearshift* le *throttle* e kenyang mafura.
3. Hlahloba ho dutla ha *cooling system* ya enjene, *lubricating system*, *fuel system* le dipeipi tsa *hydraulic* hammoho le dikarolwana tsa tsona. Hlahloba *system* ya *air-intake* hore ha ho moo e dutlang teng.
4. Nakong eo o hlahlobang ho dutla systeming ya diesel kapa ya *hydraulic*, sebedisa sekotwana sa khateboto kapa sa lepolanka. Di-*system* tsena di tlasa *pressure* e phahameng hoo ho dutla ho honyane ho sa bonweng ka mahlo ho ka nngang ha kenella letlalong kapa ka mahlong.
5. Hlahloba di-*drive belt* enjeneng ho bona hore na ha di a fela kapa ho senyeha na. Hlahloba dithaere hore ha di a senyeha na, le hore moya o lekane mabiding na.

Tlhokomelo le service tsa nako e itseng

Diterekere di hloka tse ngata ho feta taba ya tlhokomelo ya letsatsi le letsatsi eo re e hlalositse. Baetsi (*manufacturers*) ba bangata ba kgothaletsa hore ho etswe tlhokomelo tse ding tsa tlatsitso nakong tsa dihora tse itseng.

Le ha ho le jwalo, diterekere tse ding di ka nna tsa sebediswa dihora tse 250 kapa tse 500 ka selemo. Ka baka lena, *service* tsa selemo kapa tse etswang habedi ka selemo di tshwanetse ho kopanngwa le tsa dinako tse ding, mme tsa etswa kaofela ka nako e le nngwe.

Dinako tse mahareng a di-*service* ke dinako tse bokellanang, tse kgemang mmoho. Mohlala: etsa mosebetsi wa dihora tse 10 wa tlhokomelo/*service* dihora tse ding le tse ding tse 10 hammoho le mahareng a dihora tse 50, 100, 200, 600 le 1 200 tsa *service*. Dinako tse ding tse mahareng a di-*service* le tsona di a bokellana.

Tjhate ya sampole ya tlhokomelo mabapi le dinako tse itseng e bontshwa tlase mona. Baetsi (*manufacturers*) ba ka nna ba kgothaletsa dinako tse fapaneng tse mahareng a di-*service* tsa disebediswa tsa bona. Ka ha dinako tse mahareng di ka nna tsa fapana ho ya ka motjhineng o itseng, ho ya ka moo o sebediswang ka teng, o se ke wa sebedisa tjhate ena mabapi le tlhokomelo e hlileng e tlamehileng ho etswa. Bakeng sa hoo, sheba bukana ya tataiso mabapi le dikgothaletso tse nepahetseng. Rekoto ya *service* e entsweng e ka nna ya bolokwa tjhateng e tshwanang le e bontshitsweng mona.

Sampole ya tjhate ya tlhokomelo ya nako e itseng

Jwalo ka ha ho hloka hala

1. Hlahloba moya le boemo ba dithaere.
2. Lokisa mariki.

3. Hlwekisa *air filter*.
4. Tiisa nate kapa boutu efe le efe (ho ya ka torque ya yona).
5. Lokisa dikarolo tsohle tse fetseng kapa tse senyehileng.
6. Lokisa mabone a terekere.

Tshebetso ya dihora tse ding le tse ding tse 10 (letsatsi le letsatsi)

Sheba mehato e hlalositsweng pejana lengolong lena (tlhokomelo ya letsatsi le letsatsi).

Tshebetso ya dihora tse ding le tse ding tse 50 (beke le beke)

1. Hlahloba *level* ya metsi a *battery*.
2. Hlahloba *level* ya *brake fluid* systeming ya *hydraulic*.
3. Hlahloba *level* ya *lubricant* ho *power train*.
4. Hlwekisa *air cleaner* ya mofuta o ommeng.
5. Hlwekisa *breather* ya *crank case*.
6. Phetha tlhokomelo ya dihora tse 10.

Tshebetso ya dihora tse ding le tse ding tse 100 (beke tse ding le tse ding tse pedi)

1. Tshela ole e ntjha ya *crank case* hammoho le filter.
2. Etsa tlhokomelo ya dihora tse 10 le ya tse 50.

Tshebetso ka nngwe ya dihora tse 250 (kgwedi le kgwedi)

1. Hlwekisa *battery*.
2. Hlwekisa sekgakeletsi (*bow*) sa ditshila tsa mafura (*fuel*).
3. Hlahloba le ho lokisa *clutch-pedal*.
4. Hlahloba ho tiya ha *drive belts*.
5. Tlotsa *clutch-release bearing* ka *grease*.
6. Hlahloba le ho lokisa ho bapala ha *steering wheel* sa terekere.
7. Etsa tlhokomelo ya dihora tse 10 le ya tse 50.

Tshebetso ya dihora tse ding le tse ding tse 500 (kgwedi tse ding le tse ding tse pedi)

1. Etsa *service* ya *starter* le ya *alternator*.
2. Hlwekisa kapa kenya *diesel fuel filters* tse ntjha.
3. Etsa tlhokomelo ya dihora tse 10, 50, 100 le 250.

Tshebetso ya dihora ka ding tse 1 000 (ka sehla kapa ka selemo)

1. Etsa *service air cleaner* ya *oil-bath*.
2. Qhala le ho tlatsa *power train* ka ole.
3. Qhala le ho tlatsa *hydraulic system* ka *hydraulic fluid*.
4. Etsa adjustment ya *engine governor* haeba e kgothaleditswe ke baetsi (*manufacturer*).
5. Hlwekisa le ho tlatsa *wheel bearings* tsa ka pele ka *grease*.
6. Qhala, hlwekisa le ho tlatsa *cooling system*.
7. Hlahloba dikarolwana tsa *air-conditioner*.
8. Etsa tlhokomelo ya dihora tse 10, 50, 100, 250 le 500.

DITABA TSENA DI NKILWE THUTONG YA GRAIN
SA YA TLHOKOMELO YA TEKEREKE LE SESEBEDISWA SA TEMO

**Sebepeho sena se ikgethileng se kgonahala
ka thuso ya Truste ya Ntshetsopele ya Dipeo
tsa Oli le Protheine.**

Plantere e lokileng e hlokolosi tlhahisong ya dijothollo

SEPHEO KA PLANTERE KE HO SUNYA PEO LE MANYOLO KA NEPO MOBUNG KA MOO HO KGONAHALANG KA TENG HO TIISA HORE PEO E MELA HANTLE KA SEKGAPLA SE LOKELANG, E LENG MOO HO SEBEDISWANG MANYOLO A HLOKAHALANG.

Dintlha tse latelang di tshwanetse ho elwa hloko:

- Sebaka pakeng tsa mela;
- Sebaka pakeng tsa peo meleng;
- Botebo, bongata le moo manyolo a kenngwang teng;
- Botebo le ho sunngwa ha peo; le
- Kamano pakeng tsa peo le mobu o mongobo.

Plantere e kena mobung, e a o bula, e kenya peo lesobaneng, mme e kupetsa peo ka mobu le ho hatella mobu hasesanyane hore kamano ya peo le mobu o mongobo e be teng.

Ho teng mefuta e fapaneng ya diplantere, empa tabakgolo ke hore di sebetse ka ho tshwana – ho teng karolo e bulang mobu, mokgwa wa ho kenya manyolo le mokgwa wa ho nka peo le ho e lahlela mobung ho ya ka sekgahla se itseng se lekantsweng.

Dintlha tsa bohlokwa tse lokelang ho hopolwa

- Hangata manyolo a sunngwa mobung pele ho peo – Sena se etsa hore peo le manyolo di se ke tsa amana (thetsana) ka ha sena se na le tshwaetso e mpe ho meleng ha peo.
- Ka lona lebaka leo, manyolo a behwa tlasa peo. (karolo e bulang mobu ya plantere e teletsana, mme e kenella mobung. Karolo e kenyang peo yona e kgutshwanyane, e ka lehlakoreng le leng, mme ka baka lena e lahlela peo haufi le bokahodimo ba mobu).
- Mobu o mong o wela hodima peo hoba ho jalwe, empa ho sa ntse ho ena le sebakanyana pakeng tsa dikarolwana tsa mobu. Ho tiisa hore kamano e ntle e teng pakeng tsa peo le mobu (hore peo e fumane mongobo hore e kgone ho mela), ho ka nna ha hloka hahala ho hatella mobu hanyane hore mobu o tiye. Mabidi a sebediswang ho etsa mosebetsi ona a bitswa mabidi a hatellang.

Ha o itokisetse ho jala sejothollo se hlahlamang sa hao – ka kopo ela hloko tokisetso ya plantere ya hao. Plantere e lokileng e hlokolosi tlhahisong ya dijothollo.

Ho lokisetsewa plantere ya mela.

Dikeletso ho fafatsweng ho atehileng ha dijothollo

HO FAFATSA KE MOSEBETSI O RARAHANENG HAHOLO MATSATSING ANA, O HLOKANG HO RERWA KA MOKGWA O BATSI PELE LE NAKONG YA ONA. TABA YA BOHLOKWA HAPE KE HO DULA HO BEILWE LEHLO MAHOLENG A SALANG A LE TENG LE HO BOLAYA DIKOKWANYANA KA MORA HO FAFATSA.

Katleho ya mosebetsi ona e tla laolwa ke hore na sephetho se tla ba matla hakae ho fedisweng ha mahola kapa dikokwanyana dijothollong tsa mariha tse kang koro, hammoho le tsa lehlabula tse kang poone, soneblomo le dinawa tsa soya. Haeba o entse qeto ya ho reka kapa ho sebedisa sesebediswa sa hao, etsa bonnete hore sesebediswa seo se entswe service ka nepo le hore se entswe *calibrate* (se tshwailwe ka metwa ya ho lekanya) ka nepo.

Dintlha tse ding tse atisang ho se shejwe mosebetsing wa ho fafatsa di ka nna tsa ba bohlokwa tshebetsong ya dikhemikhale tse sebediswang, mme di toboketswa tlase mona.

Boleng ba metsi

Boleng ba metsi bo tshwanetse ho hlalolwa nako le nako. Ka kakaretso re ka re, ha metsi e le a loketseng ho nowa, metsi ao ke a ka sebediswang ho fafatsa. Haeba o ilo sebedisa metsi a tswang mohloding o fumanehang ha bonolo jwalo ka metsi a 'borehole' kapa a letamo polasing ya hao, bohlale ke ho nka disampole le ho di romella e le hore ho etswe teko e batsi. Disampole tsena di ka romellwa ho ba Institjhute ya Dithuto tsa Metsi a Mobu mane Bloemfontein kapa dilaborating tse ding tsa diteko naheng moo tlhophollo e phethahetseng e ka etswang teng.

Dikhemikhale tse ding tse kang Trifluralin di ke ke tsa angwa ke metsi a seretse ka ha a tsamaiswa ke dikarolwana tsa mobu, empa ha e le Glufosinate yona e tla ama tshebeto ya motswako wa dikhemikhale.

pH

Lebitso lena pH le tswa lentsweng la Sefora "Pouvoir Hydrogene" le bolang "matla a hydrogen". pH ke mokgwa wa tekanyo ya palo kapa bongata ba ions tsa hydrogen motswakong. Bongata bo phahameng ba hydrogen bo lekana le pH e tlase jwalo ka 1, mme bongata bo tlase ba

hydrogen bo lekana le boleng bo phahameng ba pH jwalo ka 14.

Metsi a hlwekileng a na le pH ya 7, mme metswako e meng e hlalosa ho ipapisitse le boleng bona. Diesiti ka hoo di hlalisha e le metswako e nang le pH e tlase ho 7, mme di alakalis tsona di na le pH e fetang 7. Mehato ya pH metsing a nowang e tshwanetse ho ba pakeng tsa pH ya 6,5 le 8,5.

pH e leng teng ho ya ka dikhemikhale tse itseng e bontshwa dilei-boleng. Ho fetolwa ha pH ho ka nna ha kenyeletsa pH jwalo ka dinolofatsa-thulano metsing. Mokgwa o sebediswang wa ho laola hore ke senolofatsa-thulano se sekae se tshwanetseng ho eketswa, ke ho eketsa senolofatsa-thulano seo butlebutle metsing a methilweng ka hara moqomo wa teko ho fihlela pH e batlehang, e nepahetseng, e fihlellwa. Ratio e hlokalahalang ya senolofatsa-thulano e ka nna ya sebediswa mabapi le moo ho ilo etswa motswako wa tanka e kgolo.

Ho methwa le teko ya pH

Pampiri ya Litmus paper e fetolang mmala ho bontsha pH e itseng kgahlanong le tjhate ya mmala o tsejwang ka kakaretso e ka bontsha mohato wa pH. Le ha ho le jwalo, ho ka fumanwa palo e hlakileng le e nepahetseng haholo ka ho sebedisa sesebediswa sa ho lekanya (*digital pH meter*) hammoho le electrode e nang le bulb ya kgalase e methang kapa ho ka sebediswa ho hong hosele. Mithara wa boleng o methang ka nepo ke o ka rekwang mebarakeng ya selehae ka tjelele e ka etsang R850. Mona ke moo ho hlokalahalang hore ho sebediswe pH e nepahetseng ya metsi e le ho tiisa hore dikhemikhale tse sebediswang ruri di a sebetsa.

Ho tswaka tanka

Tshekamelo lefatsheng kaofela ke ho ba le setoro se loketseng hammo ho le sebaka moo ho sebetsanwang le dikhemikhale, mme sebaka seo se tshwanetse hore se be le samente fatshe, se be le sampo le moo ho hlatswetswang teng. Ekaba hantle ha sebaka sena se ka ba hole le moo ho etswang mesebetsi e meholo, haholoholo se be hole le mehlape. Sebaka sena se ka nna sa kampelwa e le e meng ya mehato ya tshireletso. Sebaka moo metswako kapa metsi a tsholohang sesebedisweng sa ho hlatswa le sona se lokela ho ahwa hantle hore metsi kapa metswako e tsholohang ho be le moo tsena di tsholohelang teng.

Motswako ona o lokelang ho fafatswa sejothollong o tshwanetse hore o tswakwe e sa le pele sebakeng moo ho tswakwang dikhemikhale teng tlasa lephephe, mme o tswakelwe ka hara tanka e kgolo e beilweng hodi-ma tereilara e iswang masimong moo ho ilo fafatswa teng. Mokgwa ona o tla fokotsa nako ya ho tswakela motswako masimong.

Difatsi tsa moraorao tjena tse sebediswang Australia di entswe ka mokgwa oo bongata ba khemikhale bo seng bo ntse bo le teng molongwaneng wa sefafatsi. Dikhemikhale tse ngata tse fapaneng di ka fafatswa ka melongwana e mengata sefafatsing sa boom, mme motswako o ka fafaletswa ka ho otloloha ka metsing a sebetsang jwalo ka senolofatsa-thulano nakong eo a pompuwang hore a yo tswa melongwaneng ya sefafatsi. Mohlomong nakong e tlang o ka nahana taba ya ho ithekela sefafatsi se sebedisang mokgwa ona o sebedisang dikhemikhale ho fafatsa dijothollo.

Melemo ke hore tanka e kgolo e hloka feela ho tshwara metsi a senolofatsa-thulano, ao ho leng bonolo ho a tlatsa, mme a bile a ballehile, a kgonang ho sebetsa hantle, mme mathata a ho sebedisa dikhemikhale tse fapaneng motswakong wa tanka a kgona ho qojwa.

Tatellano ya ho tswaka metsi le dikhemikhale

Tatellano eo ka kakaretso e amohetsweng mabapi le tatellano e nepahetseng ya ho tswaka tanka e bontshwa tlase mona. Ho tswakwa ho nepahetseng ho tshwanetse ho etswa ka mora mohato ka mong.

1. Eketsa tanka e kgolo kapa yuniti ya ho fafatsa ka 60% - 80 % ya metsi a hlokahalang motswakong o itseng.
2. Eketsa ka dilokisa-metsi le diesiti tse seng di entswe teko ya pH, moo ho seng ho tsejwa volume ya metswako e tshwanetseng ho tshelwa ho tlatsweng ha ho qetela ho hlokahalang.
3. Eketsa ka dikhemikhale tse tlang di le sebopehong sa phofo e kolobang kapa e ka qhalanang (WP's).
4. Eketsa ka dikhemikhale tse tlang di le sebopehong sa dithollo (*granules*) tse ka qhalanang (Wag's).
5. Eketsa ka dikhemikhale tse tlang di le sebopehong se ommeng sa tse ka thetehang kapa tse leketlileng (DF's).
6. Eketsa ka se ka nolofatsang haeba ho sebediswa metswako e hanang ho qhibidiha (EC's).

7. Eketsa ka metswako e dumelang ho qhibidiha.
 8. Eketsa ka metsi kapa metswako e metsi.
 9. Eketsa ka senolofatsi sefe le sefe se hlokahalang.
 10. Tlatsa tanka qetellong ka bongata bo hlokahalang ba metsi.
- Jwalo ka ha ho bonahala, tlhophiso e tebileng le e batsi e a hloka-hala. Hona ho tshwanetse ho etswa mmoho le setsebi sa hao sa dikhemikhale e le hore phetoho efe kapa efe e ka bang teng tatellanong e ka hodimo e ka latelwa haeba motswako o itseng wa dikhemikhale o kgothaletswang, o batla jwalo.

Hang ha masimo a se a fafaditswe, etsa bonnete hore o hlokomela tshebetso ya dikhemikhale maholeng kapa dikokwanyaneng. Molemo ke hore o ka lemoha e sa le pele haeba matla a tshebetso e le a fokolang haholo. Diphoso dife kapa dife tse ka etswang dikgothaletsong tsa mathomo, ho tswakweng kapa bongateng ba se fafatswang, di ka lokiswa pele masimo kaofela a fafatswa. Metswako e hlahlamang ya ho fafatsa e ka lokiswa le ho fetolwa e le hore diphetho tse ntle di tle di fihlellwe.

DITABA TSENA DI TSWA HO MOLEMI YA BEILENG MEJA FATSHE

Lenaneo le atlehileng la bohwai

HORE MOTHO A ATLEHE TEMONG, HO A HLOKAHALA HORE KGWEBO YA TEMO E DULE E NA LE PHAELLO NAKONG E TELELE. HONA HO KA FIHLELLWA FEELA HAEBBA TSAMAIISO YA KGWEBO E DULA E NTLAFALA KA BAKA LA DIPHEPHETSO TSA DITJHELETE TSEO RE BUILENG KA TSONA NAKONG E FETILENG. HOPOLA HORE TSAMAIISO E KENYELLEDTSE MORALO, TLHOPHISO, HO KENYA TSHEBETSONG HAMMOHO LE TAOLO.

Ditabeng tsena re bua ntlafatso ya tsamaiso tlhahisong ya polasi ya hao. Lengolong la nako e fetileng re ile ra bua ka dipotso tsena – Ho hlalishwa eng? Ho hlalishwa ho hokae? Ho hlalishwa jwang? O entse qeto hore o ile hlalisha eng. Jwale potso ke hore na nka ntlafatsa tsamaiso ya ka jwang mosebetsing wa ka?

O mong wa mehato ya sehlooho e ka nkuwang ntlafatsong ya tsamaiso ke ho etsa Lenaneo la Tsamaiso ya Tlhahiso mabapi le mohato ofe kapa ofe wa mosebetsi wa hao.

Lenaneo la Tsamaiso ya Tlhahiso ke eng?

Lenaneo la Tsamaiso ya Tlhahiso ke tlhaloso e ngotsweng ya mohato ka mong mosebetsing o etswang. Tlhaloso ena e arabela ka botlalo potso e reng “Nka hlalisha jwang?” Foromo e ngotsweng e ka nna ya ngolwa ka mokgwa wa theibole kapa mokgwa ofe kapa ofe o ka ratwang ke wena.

Nka etsa jwang Lenaneo la Tsamaiso ya Tlhahiso?

Pele ho ntho tsohle o tshwanetse ho bokella ditaba tsohle tsa sethekgenike mehloding efe kapa efe eo o ka e fumanang. Ho molemo ha o ka fumana mehlodi e mengata. Ikopanye le kgwebi ya hao ya temo, dikhamphane tsa dipeo, inthanete, baofisiri ba katoloso, dingaka tsa diphoofole, baahisani, baeletsi jwalojwalo, mme o ahelle ditaba tsena tsebong ya hao le boiphihlelong ba hao.

Etsa qeto hore ke mesebetsi efe e amang maemo a hao, mme o e ngole fatshe. Ho bohlokwa ka ho fetisisa ho ngola lenaneo le batsi ka moo ho kgonehang ka teng le ka mokgwa o nepahetseng wa sethekgenike. Ho tla ba molemong wa hao ho sututsa taba ena. Ela hloko hore ho tla nka nako, mme mehato ya hao ya pele e ke ke ya ba bonolo ka ho phethahala. Le ha ho le jwalo, ha o se o entse jwalo, tema e teng. Jwale e tla ba ntho e bonolo ho hlalloba mananeo a hao hantle selemong se seng le se seng, le ho ikgopotsa yona haeba ho hloka-hala, hore o kgone ho kenyeletsa dintlha tse ntjha le/kapa tswelopele tse ntjha.

Hlokomela ho bokella mananeo a tsamaiso kaofela mabapi le mesebetsi e batlang e le matla haholo, e kang meroho e nosetswang, tlhahiso ya dipalesa, lebese, difariki, dikgoho, e leng tse batlang di le boimanyana. Ka ha ho teng mesebetsi ya letsatsi, le/kapa ya beke le/kapa ya kgwedi, mananeo ana a batsi, a kenyeleditse tse ngata. Dijothollo tsa nako e telele tse kang meru ya difate le lehlaka la tswekere, tsona di bile di na le mananeo a akaretsang dilemo tse ngatanyana.

**Na ruri o batla ho ntlafatsa tsamaiso ya hao ya tlhahiso?
Etsa lenaneo le nepahetseng, le batsi, le nepahetseng
le ka mokgwa wa sethekgenike, mabapi le mosebetsi
ka mong wa hao, mme o le sebedise.**

PULA IMVULA

**Kgatiso ena e tsheheditse ke
ba Maize Trust.**

GRAIN SA

PO Box 88, Bothaville, 9660
▶ (056) 515-2145 ◀
www.grainsa.co.za

MANEJARA WA LENANEO

Jane McPherson
▶ 082 854 7171 ◀

MANAGER: TRAINING & DEVELOPMENT

Willie Kotzé
▶ 082 535 5250 ◀

SPECIALIST: FIELD SERVICES

Danie van den Berg
▶ 071 675 5497 ◀

PHATLATATSO: PULA-IMVULA

Debbie Boshoff
▶ (056) 515-0947 ◀

BAHOKAHANYI BA PROVENSE

Daan Bosman

Mpumalanga (Bronkhorstspuit)
▶ 082 579 1124 ◀

Johan Kriel

Free State (Ladybrand)
▶ 079 497 4294 ◀

Tonie Loots

North West (Zeerust)
▶ 083 702 1265 ◀

Jerry Mthomboti

Mpumalanga (Nelspruit)
▶ 084 604 0549 ◀

Lawrence Luthango

Eastern Cape (Mthatha)
▶ 083 389 7308 ◀

Jurie Mentz

KwaZulu-Natal and Mpumalanga
▶ 082 354 5749 ◀

Ian Househam

Eastern Cape (Kokstad)
▶ 078 791 1004 ◀

Naas Gouws

Mpumalanga (Belfast)
▶ 072 726 7219 ◀

DESIGN, LAYOUT AND PRINTING

Infoworks

▶ (018) 468-2716 ◀
www.infoworks.biz

PULA IMVULA E FUMANWA KA DIPUO TSE LATLANG:

Sesotho

Senyesemane, Seburu, Setswana,
Sesotho sa Leboya, Sezulu, Seqhotsa.

Sepheo sa rona ke ho hlahisa kgatiso e hlwahlwa e ka kgonehang. Maikutlo afe kapa afe a tobaneng ledikahare tse hlophisitsweng kapa tlhahiso ya tsona, ke tse ka lebiswang ho Jane McPherson.

Lenaneo le atlehileng la bohwei

Melemo ya Mananeo a Tsamaiso ya Tlhahiso

Ho ya ka tsamaiso, ka ho bokella lenaneo, o se o bile o shebane le mohato wa moralo ka mokgwa o kenyeleditseng ditaba tse ngata – ho itseng ho tla etswa neng, hokae, jwang, le hore ho ka etswa ho hongata hakae.

Ho thusa hore ho rekwa ha dikenngwamobung ho nepa-hale – O tseba hore ho tshwanetse ho rekwa bongata bo bokae, le hore neng. Mme o tlameha ho sheba mehlodi eo o ilo e sebedisa – base-betsi, metjhine le disebediswa tsa temo, jwalojwalo. Tsohle tsena ke tlhophiso.

Ha o fihla tabeng ya ho kenya dintho tshetsong, o hopotsa seo o tshwanetseng ho se etsa, le hore neng. Jwale mona ho itswela ho wena hore o batla ho etsa dintho ka nako le ka mokgwa wa boemo bo botle.

Lenaneo la tsamaiso ya tlhahiso le boetse ke sesebediswa sa hao sa taolo. Na tsohle di entswe ka nako, mme di boemong bo amohelang, le hore jwale se tshwanetseng ho etswa ka mokgwa o fapaneng le ona nakong e tlang ke sefe hore ntlafalo e be teng?

Ka ntle ho lenaneo le nepahetseng la tsamaiso ya tlhahiso, ha ho kgonahale ho etsa ditekanyetso tse nepahetseng tsa mosebetsi o tla etswa. Ka baka lena, lenaneo la tlhahiso ke sesebediswa sa bohlokwa tsamaisong ya diijhelete.

Qetellong, hopola haeba o ile wa ikitlaetsa ho etsa lenaneo, mme yaba o le beha kaekae moo o sa kang wa boela wa le sheba hape. Le sebedise – le behe moo o tla kgona ho le sheba kgafetsa letsatsi le letsatsi – mohlala, jwalo ka plakhateng botong ya ditsebiso ka ofising ya hao. Le tshwanetse ho o hopotsa ka mehla le ho ba tatiso ya hao. Ho molemo haholo, ke tiisetso ya hao.

**DITABA TSENA DI NKILWE BUKANENG YA TATAISO YA TSAMAISO
YA POLASI MABAPI LE PHAELLO KA MARIUS GREYLING**

success, n. 1 degree or measure of succeeding; 2 favorable or desired outcome; also: the attainment of wealth, favor, or eminence

Radiong

Se ke wa fetwa ke mananeo ana a monate a radio, a akaretsang ditaba tsa bohlokwa tsa balemi ba ntseng ba thuthuha.

Radio	Letsatsi bekeng	Mohlahisi	Nako
Radio Qwaqwa	Labone	Johan Kriel	19:00 - 20:00
Radio Mafikeng	Labone	Tonie Loots	19:30
Zululand FM	Moqebelo	Jurie Mentz	06:10
Ligwalagwale FM	Labone	Jerry Mthomboti	05:10
Umhlobo Wenene FM	Labobedi	Lawrence Luthango	04:30
Alfred Nzo FM	Mantaha	Ian Househam	19:00 - 20:00

